

Prof. zw. dr hab. Michał Gabriel Woźniak

Katedra Ekonomii Stosowanej
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

**Uwagi na marginesie lektury monografii
Stanisława Szydło pt. „Problemy stabilizacji
polskiej gospodarki w okresie rynkowych reform”,
wydawnictwo AGH w Krakowie, Kraków 2013**

WPROWADZENIE

Rewolucja informatyczno-telekomunikacyjna otworzyła nową perspektywę do upowszechniania się reguł gospodarki opartej na konkurencji nowego typu polegającej na poszukiwaniu synergicznych efektów szeroko rozumianych innowacji. W powiązaniu z przewagą konkurencyjną KTN dysponujących olbrzymimi zasobami finansowymi i odpowiedniego kapitału ludzkiego powstały warunki dla systematycznej i przyspieszonej modernizacji struktury i jakości produkcji w skali globalnej. Oznacza to, że wszystkie inne przedsiębiorstwa są zmuszone do respektowania narzuconych przez KTN standardów technologicznych i jakości wytwarzanych dóbr i usług pod rygorem utraty zdolności konkurencyjnej. Dotyczy to również Polski.

Równocześnie, zgodnie z interesami dysponentów wielkiego kapitału i wniosków wypływających z debaty nad makroekonomiczną polityką ekonomiczną w teorii ekonomii upowszechniane były standardowe reguły polityki makroekonomicznej dostosowane do globalizacji liberalizacji. Są one zorientowane na stabilizację makroekonomiczną i nie respektują należycie specyfiki lokalnych endogenicznych czynników wzrostu gospodarczego. Proces transformacji gospodarki Polski oparty na podwójnym szoku (stabilizacyjnym i systemowym) wywiedziony został z tej debaty. Pod jej presją pozostała również niemal cała polityka makroekonomiczna w późniejszym okresie (z wyjątkiem wielu elementów Strategii dla Polski z lat 1994–1997). Z tego powodu modernizacja imitacyjna oparta na priorytecie stabilizacji makroekonomicznej jako najistotniejszego gwaranta napływu kapitału zagranicznego legła u podstaw procesów rozwojowych Polski, a tak kształtowana polityka gospodarcza miała wspomagać odrabianie dystansu rozwojowego. Praktyka okazała się jednak bardziej skomplikowana, a nad stabilnością makroekonomiczną i wzrostem gospodarczym krążyło nieprzerwanie widmo rozmaitych pułapek niedostatecznego respektowania koincydencji czasoprzestrzennych, w które popadały przede wszystkim kraje rozwijające się, w tym Polska. Pułapki te w całej rozciągłości ujawnił glo-

balny kryzys finansowy zapoczątkowany w 2008 roku. Od tego czasu makroekonomiczna debata ekonomiczna jest zdominowana przez pytania dotyczące przyszłości kapitalizmu zliberalizowanych rynków finansowych i skutecznych wobec niesprawności tego kapitalizmu polityk makroekonomicznych. Na plan pierwszy tej debaty wysuwają się pytania o taką stabilną dynamikę gospodarczą, która umożliwiłaby tworzenie miejsc pracy i przeciwdziałanie bezrobociu. Powyższe względy sprawiają, że podjęty w recenzowanej monografii temat przez dra hab. prof. AGH Stanisława Szydło ma doniosłe znaczenie aplikacyjne, a zgromadzone w niej materiały empiryczne mogą stać się inspiracją do wielu analiz teoretycznych dla badań makroekonomicznych i polityki gospodarczej. Stąd też skoncentrowanie się autora tej monografii na przestrzeni badawczej określonej w tytule uważam za bardzo trafne i aktualne wobec wyzwań rozwojowych gospodarki Polski, zaś publikację tę traktować należy jako cenne źródło faktograficzne. Monografia ta może być użyteczna dla młodych pracowników nauki i w dydaktyce ekonomicznej, zwłaszcza jako materiał pomocniczy z makroekonomii, polityki gospodarczej, w tym szczególnie w odniesieniu do polityki monetarnej.

CO MOŻNA SIĘ DOWIEDZIEĆ Z ANALIZY STANISŁAWA SZYDŁO

Treść recenzowanej książki jest zawarta na 284 stronach. Monografia składa się z pięciu rozdziałów, spisu ilustracji (82 pozycje) i bibliografii poprzedzonych wstępem. Po każdym rozdziale autor zamieścił podsumowanie. Bardzo obszerna bibliografia składa się ze 183 pozycji zwartych i w postaci artykułów naukowych w znacznej części anglojęzycznych, oraz 24 pozycji tzw. pozostałej literatury obejmujących: akty prawne, raporty, materiały statystyczne publikowane przez GUS i internetowe źródła. Całość bibliografii jest uporządkowana alfabetycznie i podzielona na grupy literatury.

Praca ma przede wszystkim charakter analizy empirycznej wspomaganey rozważaniami teoretycznymi i wnioskami wykraczającymi poza przytaczany materiał faktograficzny. Dotyczy to przede wszystkim rozdziału piątego, ale również w pewnym stopniu innych jej części. Dla potrzeb tej analizy empirycznej autor z benedyktyńską pracowitością zgromadził olbrzymi materiał liczbowy i zaprezentował go w 42 tabelach wspomaganych dodatkowo aż 82 wykresami opartymi zwykle na statystykach tych tabel. Stanowi to cenne źródło informacji o zmianach kondycji finansowej polskiej gospodarki pod wpływem działań stabilizacyjnych podejmowanych przez kolejne rządy w latach 1995–2010.

Ta skrupulatność nie dotyczy jednak pomysłowości prezentacji, drobiazgowość w definiowaniu pojęć, unikaniu zbędnych dygresji i interpretacji źródeł zidentyfikowanych procesów niespójności i niestabilności makroekonomicznych

wskaźników finansowych. Autor zadbał jednak o dobrą prezentację graficzną, ciekawe schematy sprzężeń badanych zmiennych makroekonomicznych, lecz nie zawsze opatrzył je transparentną interpretacją. Sprawia to wrażenie, że Autorowi utrudzonemu gromadzeniem faktów zabrakło energii do tego, a szkoda, gdyż czytelnikowi ułatwiłoby to percepcję złożonej przecież problematyki polityki pieniężnej, fiskalnej i równoważenia finansów publicznych. Pomimo tego książka posiada liczne zalety odnoszące się głównie do części empirycznej, zwłaszcza rozdziałów III i IV. Ciekawe empiryczne analizy są obecne również w rozdziale teoretyczno-metodologicznym w pkt 2.4 i w rozdziale V pomyślanym jako uzupełniające wnioski oparte na zagrożeniach obserwowanych w gospodarce światowej a transmitowanych lub kopiowanych w Polsce.

Rozdziały I i II mają w zamyśle charakter teoretyczny wsparty przede wszystkim uproszczoną metodologią analityczną opartą na debatach akademickich. Każdy z rozdziałów ma taką samą konstrukcję: wstęp, omówienie problematyki określonej tytułem rozdziału i podsumowanie.

W obszernym niemal ośmiostronicowym wstępie autor wyjaśnia, że chodziło mu nie tylko o akademickie podejście do wyjaśnienia, czym jest stabilność gospodarcza i finansowa, jakie podsystemy ją tworzą, jakie czynniki i praktyki ją kształtują oraz jak je należy oceniać w świetle ustaleń teoretycznych. Opisowe i analityczne podejście jest mu potrzebne dla ustalenia skutków niestabilności finansowej dla przebiegu procesów realnych oraz wskazania skutecznych narzędzi osiągnięcia stabilności w gospodarce.

Należy podkreślić, że monografia w treści jest bardzo bogata i nie ogranicza się jedynie do ukazania zmian wskaźników makroekonomicznych i oceny tych zmian. Szkoda, że we wstępie nie ma uwag odnośnie do problemów, których nie można było zdiagnozować w ramach tej monografii, ale istotnych dla lepszego wyjaśnienia zawilej przecież problematyki sił sprawczych niestabilności makroekonomicznej i budzącej kontrowersje rozbudowanej, lecz zawodnej z punktu widzenia skutecznego prognozowania metodologii badań tej problematyki. Byłyby to cenne wskazówki dla czytelników do własnych poszukiwań.

Rozdział pierwszy zatytułowany „Stabilność gospodarcza i wybrane mechanizmy jej kształtowania w świetle teorii i praktyki” jest bardzo obszerny (58 stron). Ma charakter teoretyczno-metodologiczny. Zawarte są tu wyjaśnienia podstawowych pojęć używanych w monografii, uwagi na temat roli państwa na rynkach finansowych i ograniczenia tej roli wynikające z właściwości i słabości demokracji, rodzaju systemu finansowego, charakteru rozwiązań instytucjonalnych w zakresie nadzoru finansowego. Zgodnie ze swoimi wcześniejszymi osiągnięciami badawczymi Autor najwięcej miejsca poświęca modelowym makroekonomicznym czynnikom kształtującym poziom i strukturę stóp procentowych i reakcji rynków na jej zmiany. Najciekawsze w tym rozdziale są rozważania poświęcone kotwicom nominalnym i ich roli we współczesnej polityce stabilizacyjnej w Polsce. Całościowe zaprezentowanie kotwic nominalnych stosowanych

w gospodarce Polski w porównaniu z praktykowanymi stosowanymi przez EBC, w gospodarce niemieckiej i w strefie euro jest oryginalnym wkładem Autora książki pozwalającym zrozumieć dlaczego dążenie do stabilności gospodarczej wymaga przede wszystkim respektowania specyfiki uwarunkowań realnych a nie kurczowego trzymania się dogmatów teoretycznych oraz spójnego działania rządu, banku centralnego i instytucji pełniących funkcje kontrolne. Dobrze, że Autor posługuje się schematami sprzężeń badanych kategorii i wykresami, które ułatwiają zrozumienie zawitych współzależności zmiennych decydujących o równowadze lub nierównowadze makroekonomicznej.

Szkoda jednak, że w tym rozdziale Autor nie nawiązał do bardziej precyzyjnego zdefiniowania systemu ekonomicznego i jego głównych składowych: sfery realnej i sfery regulacji¹. Autor ogranicza sferę finansową do sfery regulacji. Skoro jego zdaniem nie obejmuje ona elementów sfery realnej, to należało to wyjaśnić, gdyż wielu ekonomistów nie zgodziłoby się z takim ujęciem.

Rozdział drugi „Polityka pieniężna i fiskalna oraz ich koordynacja jako narzędzia stabilizowania i dynamizowania krajowej gospodarki” ma również charakter teoretyczno-metodologiczny. Ta część monografii skonstruowana jest logicznie, zgodnie z akademickimi schematami ujmowania tej problematyki. W odniesieniu do polityki monetarnej są tu opisane cele, zadania i strategie oraz sposoby formułowania i prowadzenia tej polityki. Natomiast w odniesieniu do polityki fiskalnej Autor wskazuje ponadto na fundamentalne kontrowersje teoretyczne dotyczące sposobu finansowania długu publicznego pomiędzy keynesistami i monetarystami, związane z maksymalizacją przychodów budżetowych, sztywnością wydatków budżetowych oraz wyjaśnia kwestie doboru narzędzi fiskalnych. Te rozważania teoretyczne uzupełnione zostały o ukazanie związków między polityką fiskalną, monetarną i *policy mix* zaobserwowanych w Polsce w latach 1995–2010 oraz ocenę spójności i niespójności tej polityki. Zawarta tu ocena *policy mix* i dylematy z nią związane mieści się w schematach akademickich, nie sięgając głębi problemu ma znaczenie pogładowe i mało praktyczne.

Rozdział III pt. „Stabilność podsystemów gospodarczych Polski i ich wpływ na stabilność finansową” nawiązuje w niezatytułowanym wprowadzeniu do uwag zawartych w rozdziale pierwszym dotyczących pojęcia systemu ekonomicznego i jego stabilności. W treści głównej rozdziału autor charakteryzuje stabilność takich składowych systemu finansowego w Polsce, jak: sektor bankowy, niebankowe instytucje finansowe i rynku instrumentów pochodnych. Wskazuje też na finansowe wewnętrzne uwarunkowania mikroekonomiczne przedsiębiorstw i gospodarstw domowych. Do analizy tych problemów używany jest pakiet obejmujący zestaw wielu wskaźników makroekonomicznych ujmo-

¹ Zob. np. definicje Janosa Kornaia, *Anti-Equilibrium. Teoria systemów gospodarczych. Kierunki badań*, PWN, Warszawa 1977; dane oryginału: *Anti-Equilibrium*. North-Holland. Publishing Co., Amsterdam–New. York–Oxford, 1971 i Leszka Balcerowicza, *Systemy gospodarcze*, SGPiS, Warszawa 1989.

wanych przyrostowo i jako miary względne. Drugim obszarem diagnozy empirycznej jest stabilność krajowego sektora finansów publicznych oraz jej międzynarodowe uwarunkowania ze szczególnym uwzględnieniem zadłużenia zagranicznego oraz czynników kształtujących pozycję inwestycyjną Polski. Całość tych procesów jest oceniana na tle niestabilności obserwowanych w gospodarce światowej. Bogaty materiał faktograficzny nie zawsze jest spożytkowany do pogłębionego wnioskowania. Tabele bywają słabo skomentowane, co sprawia, że mniej zorientowani czytelnicy tej książki będą zmuszeni sięgać do innych źródeł literatury poświęconej tej problematyce. Czasami ważne informacje upychane są z niewiadomych powodów w odsyłaczach. Autor nie podaje też niekiedy źródeł do przytaczanych statystyk w tekście, bywają także wtrącone myśli – istotne wprawdzie, ale rozrywające logikę wywodu. Aneks do rozdziału III dotyczy wprawdzie istotnego problemu – konwergencji realnej i nominalnej, lecz jego narracja jest prowadzona jak gdyby w oderwaniu od kwestii stabilności jako problemu zasadniczego monografii.

Rozdział IV pt. „System bankowy w praktyce stabilizowania gospodarki Polskiej jest najlepiej skonstruowany co do znaczenia i zasadności podniesionych w nim problemów, logiki zawartych w nim wywodów, przytoczonego materiału faktograficznego i transparentności analizy. Autor dokonując trafnej periodyzacji polityki pieniężnej przeprowadza tu interesującą analizę polityki pieniężnej, mechanizmów transmisji impulsów monetarnych do sfery realnej i działalności depozytowo-kredytowej banków. W badaniach mechanizmów transmisji impulsów monetarnych posiłkuje się mechanizmem MTIM oraz teorią portfelową q -Tobina. Analizując zmiany podstawowych wskaźników rynku depozytów i kredytów, i realne i nominalne stopy procentowe, podejmuje próbę wykazania ich wpływu na inwestycje i formułuje wniosek o potrzebie nieprzerwanych badań na podstawie MTIM aby możliwe było sformułowanie zaleceń o charakterze aplikacyjnym.

Rozdział V zatytułowany „Finansowe i pozafinansowe czynniki destabilizowania wzrostu gospodarki światowej” ciekawie i twórczo zbiera istniejące na ten temat opinie w obszernej literaturze przedmiotu. Autor pisze w tym rozdziale o dominujących poglądach na temat liberalizacji, błędach metodologii badawczej i ich znaczeniu dla polityki makroekonomicznej i w przebiegu procesów realnych działaniach regulacyjnych. Do kluczowych czynników destabilizujących gospodarkę światową zalicza: wiarę w liberalizm ekonomiczny, modele ekonometryczne i prognozy zbyt upraszczające złożoność procesów realnych, niedostrzeżenie znaczenia zmian zachodzących na rynkach finansowych, niedocenianie roli regulacji, lobbing i uwarunkowania instytucjonalne. Wskazane przez Autora czynniki uruchamiające mechanizmy, narzędzia, instytucje i procedury destabilizacyjne wskazują, że stabilność lub niestabilność gospodarki Polski będzie w przyszłości przede wszystkim funkcją czynników zewnętrznych. Oznaczałoby to, że wewnętrzne czynniki tkwiące w sferze realnej i wynikające

z charakteru uprawianej polityki państwa i wszelkie zmiany instytucjonalne będą zależne w decydującym stopniu od tego, co dzieje się w gospodarce światowej.

Te ciekawe i bogate w treść wywody nawiązują do poglądów wyrażanych przez wielu wybitnych badaczy tej problematyki, jak np. J. Stiglitz², P.H. Dembinskiego³, N. Roubiniego i N.S. Mihmma⁴, G.A. Akerlofa i R.J. Shillera⁵, D. Rodriki⁶, J. Toporkowskiego⁷, R. Skidelskiego⁸. Chociaż monografia zasadniczo jest poświęcona Polsce, to jednak szkoda, że nie zostały przywołane w tej monografii spostrzeżenia tych wybitnych badaczy problematyki niestabilności współczesnej gospodarki światowej. Przecież kontekst uwarunkowań zewnętrznych, zwłaszcza tych związanych z globalizacją liberalizacji jest współcześnie ogromnie ważny.

SZUKAJMY SPRĘŻEŃ ZWROTNYCH W ZINTEGROWANYM PODEJŚCIU

Świat współczesny jest, jak nigdy dotąd, układem naczyń połączonych. Koniunktura i niestabilność finansów publicznych w każdej gospodarce krajowej jest silnie sprzężona z tym co dzieje się w gospodarce światowej, tym bardziej, im mocniejsze są procesy integracyjne i zaawansowanie w międzynarodowej kooperacji przedsiębiorstw. Jesteśmy skazani na pogłębianie się wynikających stąd współzależności. Globalizacja liberalizacji jest nieodwracalna, zaś nowy ład

---

² J.E. Stiglitz, *Freefall. Jazda bez trzymanki*, PTE, Warszawa 2010; dane oryginału: *Free-fall*, W.W. Horton, New York 2010; J.E. Stiglitz, *Wizja sprawiedliwej globalizacji. Propozycje usprawnień*, Warszawa 2007; dane oryginału: *Making Globalization Work*, W.W. Norton, New York-London 2006.

³ P.H. Dembinski, *Finance serevante on finance trompeuse?* Desclee de Browuer, Paris 2008; edycja polska, *Finanse po zawale. Od euforii finansowej do gospodarczego ładu*, Studio EMKA, Warszawa 2011.

⁴ N. Roubini, S. Mihm, *Ekonomia kryzysu*, Oficyna Wolters Kluwer Bussines, Warszawa 2001; dane oryginału: *Crisis Economics: A Crash Course in the Future of Finance*, The Penguin Press, New York 2010.

⁵ G.A. Akerlof, R.J. Shiller, *Zwierzęce instynkty. Czy ludzka psychika napędza globalną gospodarkę i jaki to ma wpływ na przemiany światowego kapitalizmu?*, Wydawnictwo studio Emka, Warszawa 2010; dane oryginału: *Animal Spirits. How Human Psychology Drives the Economy, and Why It Matters for Global Capitalism*, Princeton University Press, New Jersey 2009.

⁶ D. Rodrik, *Jedna ekonomia, wiele recept. Globalizacja, instytucje, i wzrost gospodarczy*, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2011; dane oryginału: *One Economics, Many Recipes: Globalization, Institutions, and Economic Growth* Princeton University Press, 2007.

⁷ J. Toporowski, *Why the world economy needs a financial crash and other critical essays on finance and financial economics*, Anthem Press London 2010; edycja polska: *Dlaczego gospodarka światowa potrzebuje krachu finansowego*, Instytut Wydawniczy Książka i Prasa, Warszawa 2012.

⁸ R. Skidelsky, *Keynes: The Return of the Master*, Public Affair, New York 2009; edycja polska: *Powrót mistrza*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012.

finansowy świata będzie się rodził powoli i nie jest pewne czy stare problemy nie pozostaną.

Główne cechy globalnego rozwoju są wyznacznikiem lokalnych procesów modernizacyjnych. Tej presji nie można uniknąć gdyż podlegamy globalizacji liberalizacji i konkurencji nowego typu polegającej na poszukiwaniu synergicznych efektów szeroko rozumianych innowacji. Z tego wynikają silne turbulencje w otoczeniu, niepewność i niestabilność gospodarcza⁹.

Gospodarki krajowe podlegają szczególnym oddziaływaniom globalnych rynków finansowych z finansjalizacją prowadzącą do wypychania przez sektor finansowy procesów realnych do krajów niżej rozwiniętych i podziału świata na eksporterów dóbr materialnych i importerów usług finansowych. Trzeba znaleźć nie tylko sposoby na wyeliminowanie uprzywilejowanej pozycji w zakresie radykalnie wyższych stóp zwrotu w sektorze finansowym i ogromnych bonusów kadr zarządzających. Cechy współczesnego rozwoju należy dobrze zdiagnozować, aby właściwie zrozumieć, jakie jest pole manewru polityki rozwojowej i modernizacji gospodarki i pod jakimi warunkami można byłoby zminimalizować ujemne następstwa dezintegracji procesów rozwojowych w gospodarce światowej. Konieczne jest skrupulatnie i systematycznie w podejściu zintegrowanym analizowanie mechanizmów sprzężeń zwrotnych między głównymi charakterystykami współczesnej globalizacji wobec nieuchronności postępującej dezintegracji procesów rozwojowych gospodarki światowej. Jednak w skali lokalnej droga do stabilności przez interwencje państwa nie została jeszcze definitywnie zamknięta. W przypadku Polski jest niezwykle trudna i wymaga mobilizacji wszystkich grup społecznych i ośrodków decyzyjnych różnych szczebli rządzenia i zarządzania. Wymaga też zmian instytucjonalnych w odniesieniu do państwa i poszczególnych składników sektora publicznego, sektora rynkowego, inwestycyjnego i konsumpcyjnego, funkcjonowania rodziny i społeczeństwa obywatelskiego, gospodarowania zasobami fizycznymi, zwłaszcza natury i pracy oraz miękkimi włącznie z dobrami duchowymi.

Jeśli w Polsce nie zostanie obrany kurs na wpisanie polityki stabilizacyjnej w strategię zintegrowanego rozwoju czeka nas katastrofa, podobnie jak całą gospodarkę światową, która już znajduje się na „Titanicu” z uwagi na niezdolność do sprostania przez kapitalizm globalny współczesnym wyzwaniom i zagrożeniom rozwojowym.

Zdolność rządów do przygotowania gospodarki na przewidywalne szoki zewnętrzne i mobilizowania ich, kiedy one już pojawią się wydaje się kluczem do wzmocnienia odporności gospodarki na podażowe, czy popytowe wstrząsy zewnętrzne. Aby sukces ten był możliwy w pierw trzeba uprzedzająco poprawnie zidentyfikować nie tylko krótkookresowe wyzwania i zagrożenia rozwojowe dla

---

⁹ W. Szymański, *Niepewność i niestabilność gospodarcza gwałtowny wzrost i co dalej?*, Difin, Warszawa 2011.

interesów partii rządzącej. Politycy muszą przede wszystkim antycypować te wyzwania i zagrożenia w różnych wymiarach bytu ludzkiego, także, a może przede wszystkim w długim horyzoncie czasowym, wykraczającym poza kadencję, umożliwiającym respektowanie odpowiedzialności międzypokoleniowej, jeśli zamierzają uprawiać politykę społeczno-gospodarczą sprzyjającą długookresowej równowadze gospodarczej i społecznej oraz odpowiadającą na aspiracje rozwojowe społeczeństwa. Patrząc z tej perspektywy należy systematycznie, uważnie i w podejściu zintegrowanym diagnozować zewnętrzne wyzwania i zagrożenia rozwojowe w ich koincydencji z endogenicznymi, ale również egzogenicznymi uwarunkowaniami powodzenia przedsięwzięć biznesowych w konkretnej czasoprzestrzeni. Nie można też pomijać oddziaływania tych czynników na jakość życia we wszystkich sferach bytu ludzkiego (ekonomicznej, społecznej, konsumpcji, technologicznej, natury i biologii, politycznej, tworzenia kapitału ludzkiego i społecznego).

WNIOSKI POD ADRESEM DALSZYCH BADAŃ

Badanie przyczyn niestabilności we współczesnej gospodarce nie może się ograniczać do podejść badawczych wywiedzionych z głównego nurtu ekonomii. Potrzebne jest w tym przypadku podejście interdyscyplinarne, oparte na holizmie metodologicznym. Trzeba też odrzucić nadmierny redukcjonizm w odniesieniu do natury ludzkiej, uwarunkowań procesów wzrostu i rozwoju oraz respektować procesy entropii i synergii wynikające ze sprzężeń międzysferycznych.

Wychodząc z tych założeń i poszukując mechanizmów, narzędzi, procedur oraz instytucji tworzących warunki przewycięzania niestabilności trzeba mieć na uwadze mechanizmy leżące u podstaw współczesnych zagrożeń rozwojowych, a w konsekwencji obecnego przewlekłego kryzysu finansowego. Są one uruchamiane przez: globalizację liberalizacji, finansjalizację gospodarek, różnicowanie się zdolności gospodarek krajowych do oszczędzania oraz akumulacji kapitału fizycznego i ludzkiego, ogromny wzrost turbulencji procesów realnych, przepływów informacyjnych, i modernizacji instytucjonalnej, niekompatybilności generacyjno-demograficzne, rozwój klasy średniej w najludniejszych krajach świata. Nie można ich pomijać w polityce stabilizacyjnej¹⁰. Dobrze, że w końcowej części recenzowanej pracy Autor zasygnalizował problem uwarunkowań zewnętrznych. Szkoda jednak, że nie ograniczył się jedynie do niektórych z nich i nie spożytkował istniejącej już w tym zakresie literatury.

---

¹⁰ M.G. Woźniak, *Zagrożenia rozwojowe Polski w świetle kryzysu finansów publicznych* [w:] *Wyzwania rozwoju społeczno-ekonomicznego*, red. A. Prusek, Katedra Polityki Ekonomicznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków–Mielec 2012, s. 64–86.

W świecie wiedzy niedoskonałej i różnorodnych teorii Autor tej monografii podjął próbę własnego spojrzenia na istniejące problemy niestabilności w gospodarce Polski i związane z nią fakty oraz jej uwarunkowania. Książka ta jest wartościowym studium historii faktów odnoszących się do polityki monetarnej i fiskalnej a poprzez nie trudnych do rozwiązywania w polskich realiach problemów stabilizacji makroekonomicznej. Z tego powodu warto ją przestudiować.

LITERATURA

- Akerlof G.A., Shiller R.J., *Zwierzęce instynkty. Czy ludzka psychika napędza globalną gospodarkę i jaki to ma wpływ na przemiany światowego kapitalizmu?*, Wydawnictwo studio Emka, Warszawa 2010; dane oryginału: *Animal Spirits. How Human Psychology Drives the Economy, and Why It Matters for Global Capitalism*, Princeton University Press, New Jersey 2009.
- Balcerowicz L., *Systemy gospodarcze*, SGPiS, Warszawa 1989.
- Stiglitz J.E., *Wizja sprawiedliwej globalizacji. Propozycje usprawnień*, Warszawa 2007; dane oryginału: *Making Globalization Work*, W.W. Norton, New York–London 2006.
- Frydman R., Goldberg M.D., *Ekonomia wiedzy niedoskonałej. Kurs walutowy i ryzyko*, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2009.
- Roubini N., Mihm S., *Ekonomia kryzysu*, Oficyna Wolters Kluwer Bussines, Warszawa 2001; dane oryginału: *Crisis Economics: A Crash Course in the Future of Finance*, The Penguin Press, New York 2010.
- Kornai J., *Anti-Equilibrium. Teoria systemów gospodarczych. Kierunki badań*, PWN, Warszawa 1977; dane oryginału: *Anti-Equilibrium*. North-Holland. Publishing Co., Amsterdam–New. York–Oxford 1971.
- Dembinski P.H., *Finance serevante on finance trompeuse?* Desclee de Browuer, Paris 2008; edycja polska, *Finanse po zawale. Od euforii finansowej do gospodarczego la-du*, Studio EMKA, Warszawa 2011.
- Rodrik D., *Jedna ekonomia, wiele recept. Globalizacja, instytucje i wzrost gospodarczy*, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2011; dane oryginału: *One Economics, Many Recipes: Globalization, Institutions, and Economic Growth* Princeton University Press, 2007.
- Skidelsky R., *Keynes: The Return of the Master*, Public Affair, New York 2009; edycja polska: *Powrót mistrza*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012.
- Stiglitz J.E., *Freefall. Jazda bez trzymanki*, PTE, Warszawa 2010; dane oryginału: *Freefall*, W.W. Horton, New York 2010.
- Szymański W., *Niepewność i niestabilność gospodarcza gwałtowny wzrost i co dalej?*, Difin, Warszawa 2011.
- Toporowski J., *Why the world economy needs a financial crash and other critical essays on finance and financial economics*, Anthem Press London 2010; edycja polska:

Dlaczego gospodarka światowa potrzebuje krachu finansowego, Instytut Wydawniczy Książka i Prasa, Warszawa 2012.

Woźniak M.G., *Zagrożenia rozwojowe Polski w świetle kryzysu finansów publicznych* [w:] *Wyzwania rozwoju społeczno-ekonomicznego*, red. A. Prusek, Katedra Polityki Ekonomicznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków–Mielec 2012.

Streszczenie

Autor wskazał na problemy stabilizacji polskiej gospodarki podniesione w nowej monografii S. Szydło specjalizującego się w problematyce polityki monetarnej. Przy tej okazji zwrócił uwagę na źródła słabości badań w zakresie polityki stabilizacyjnej podejmowanych w głównym nurcie ekonomii. Dla ich przezwyciężenia postuluje podejście zintegrowane.

**Notes in margin of the monograph of S. Szydło
‘Problems in stabilizing of Polish economy in period
of market-oriented reforms’,
Publishing House of AGH University of Science and Technology,
Cracow 2013**

Summary

Author pointed out the problems in stabilizing of Polish economy highlighted in new monograph of S. Szydło, who is specialized in issues of monetary policy. Simultaneously, he emphasized the sources of weaknesses of the research in stabilization policy undertaken in the mainstream economics. In regards to overcome them he postulates an integrated approach.